

ALGEMENE BEGINSELEN
VAN HET BELGISCHE VERZEKERINGSRECHT

Algemene beginselen van het Belgische verzekeringsrecht

Philippe COLLE

Hoogleraar aan de Vrije Universiteit Brussel

Achtste, herwerkte editie

INTERSENTIA

Antwerpen – Gent – Cambridge

De stof is bijgehouden tot 10 mei 2022.

Algemene beginselen van het Belgische verzekeringsrecht.
Achtste, herwerkte editie
Philippe Colle

© 2022 Lefebvre Sarrut Belgium NV
Hoogstraat 139/6 – 1000 Brussel

ISBN 978-94-000-1473-2 (paperback)
ISBN 978-94-000-1474-9 (gebonden)
D/2022/7849/88
NUR 827
Gedrukt in de Europese Unie

Verantwoordelijke uitgever: Paul-Etienne Pimont, Lefebvre Sarrut Belgium NV
Lay-out: Crius Group, Hulshout
Omslagontwerp: Danny Juchtman / www.dsigngraphics.be
Omslagfoto: onder licentie van Ingram Image

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Dit boek is eveneens digitaal beschikbaar op www.jurisquare.be.

INHOUD

DEEL I.	
REGELS GEMEENSCHAPPELIJK AAN ALLE SOORTEN VERZEKERINGEN	1
Hoofdstuk I.	
De verzekeringsovereenkomst	3
Afdeling 1. Begripsomschrijving	3
Afdeling 2. Wezenlijke bestanddelen	5
§ 1. Het risico	5
A. Kanscontract	6
B. Kwalificatie als verzekering	9
§ 2. Het verzekerbaar belang	11
§ 3. De premie	13
A. Tariefvrijheid	14
B. Segmentatie	16
1. Algemene precontractuele informatie	18
2. Aanbod aan de verzekeringnemer	19
3. Gewijzigd risico in de loop van de verzekerings- overeenkomst	19
4. Weigering om te verzekeren	19
5. Besluit	20
§ 4. De verzekeringsprestatie	21
Afdeling 3. Verzekering tegen premie versus onderlinge verzekering	21
Afdeling 4. Toepasselijke wetgeving	23
§ 1. De wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen	23
§ 2. Het Burgerlijk Wetboek	26
§ 3. Het Wetboek van economisch recht – Marktpraktijken en consumentenbescherming	27
§ 4. De wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van bepaalde vormen van discriminatie	28
§ 5. De wet van 10 mei 2007 ter bestrijding van discriminatie tussen vrouwen en mannen	30

Hoofdstuk II.

Totstandkoming van de verzekeringsovereenkomst 37

Afdeling 1. Gemeenrechtelijke beginselen 37

§ 1. De toestemming 38

§ 2. De bekwaamheid 42

§ 3. Het voorwerp 43

§ 4. De oorzaak 45

Afdeling 2. Het verzekeringsvoorstel, de verzekeringsaanvraag en de voorafgetekende polis 45

§ 1. Het verzekeringsvoorstel 45

§ 2. De verzekeringsaanvraag 47

§ 3. De voorafgetekende polis 49

§ 4. Aanbod uitgaande van de verzekeringnemer 50

§ 5. De verzekeringsovereenkomst op afstand 50

Hoofdstuk III.

Bewijs en interpretatie van de verzekeringsovereenkomst 53

Afdeling 1. Bewijs 53

§ 1. Tussen partijen 53

A. Het geschrift 54

B. De buitengerechtigde bekentenis 56

C. Het bewijs door getuigen of vermoedens 57

§ 2. Jegens derden 57

Afdeling 2. Interpretatie 58

Hoofdstuk IV.

Verplichtingen van de verzekeringnemer 63

Afdeling 1. Juiste opgave van het risico 63

§ 1. Het beginsel van de spontane mededelingsplicht 63

§ 2. Door de verzekeraar gekende omstandigheden 67

§ 3. Vragenlijst 67

§ 4. Sanctionering 69

A. Opzettelijke onjuiste opgave van het risico 69

1. Bewijslast 72

2. Nietigheid 72

B. Onopzettelijke onjuiste opgave van het risico 74

1. Ontdekt bij schadegeval 74

2. Ontdekt vóór schadegeval 75

Afdeling 2. Betaling van de premie 77

§ 1. Wanneer? 77

§ 2. Door wie? 77

§ 3. Aan wie? 78

§ 4. Kenmerken	78
§ 5. Sanctienering	79
A. Schorsing van de dekking	81
B. Opzegging van de overeenkomst	82
Afdeling 3. Aangifte van risicoverzwaren	83
§ 1. Begrip	83
§ 2. Mededelingsplicht	85
§ 3. Sanctienering	87
§ 4. Risicovermindering	89
Afdeling 4. Maatregelen ter voorkoming en beperking van de schade – Reddingskosten	90
§ 1. Beperking van de ontstane schade	90
§ 2. Voorkoming van schadegeval	93
Afdeling 5. Melding van schadegeval	95
Hoofdstuk V.	
Verplichting van de verzekeraar	99
Afdeling 1. De verzekeringsprestatie	99
§ 1. Te leveren bewijs	100
§ 2. Uitsluitingen	102
§ 3. Verval van recht	103
§ 4. Bewijslast inzake uitsluiting en verval van recht	105
Afdeling 2. Bevrijdingsgronden	106
§ 1. Opzet	106
A. Het begrip opzet	108
B. De bewijslast	111
§ 2. Grove schuld	114
§ 3. Oorlog, burgeroorlog, gelijkaardige feiten en catastrofale risico's	118
A. Begripsomschrijving	119
B. Bewijslast	121
§ 4. Terrorisme	122
A. Definitie terrorisme	123
B. Toepassingsgebied en dekking	123
C. Het Comité en de vergoeding	124
D. Uitsluitingen	126
E. Beoordeling	127
Hoofdstuk VI.	
Einde van de verzekeringsovereenkomst	129
Afdeling 1. Duur	129
§ 1. Algemene regel	129
§ 2. Bij tariefwijziging	130

§ 3. Bij eenzijdige wijziging van de polisvoorwaarden	132
§ 4. Afwijkingen van de maximumduurregeling van één jaar	133
Afdeling 2. Opzegging na schadegeval	136
Afdeling 3. Nietigheid en ontbinding	140
Afdeling 4. Insolventie en vereffening van de verzekeringnemer	141
§ 1. Faillissement	141
A. Algemene regel in geval van faillissement van de verzeke- ringnemer	141
B. Persoonsverzekeringen en kredietverzekeringen	145
§ 2. Gerechtelijke reorganisatie	146
§ 3. Vereffening	149
Hoofdstuk VII.	
Contentieux	151
Afdeling 1. De verjaring	151
§ 1. Welke vorderingen?	152
§ 2. Vertrekpunt van de verjaringstermijn	154
§ 3. Schorsing en stuiting	156
A. Schorsing	156
B. Stuiting	157
Afdeling 2. De territoriaal bevoegde rechtbank	159
Afdeling 3. Scheidsrechterlijke bedingen (arbitrage)	161
Hoofdstuk VIII.	
Medeverzekering en herverzekering	163
Afdeling 1. Medeverzekering	163
Afdeling 2. Herverzekering	166
DEEL II.	
REGELS EIGEN AAN DE VERSCHILLENDE SOORTEN	
VAN VERZEKERINGEN	169
Hoofdstuk I.	
Regels eigen aan schadeverzekeringen (zaak- en aansprakelijkheids- verzekeringen)	171
Afdeling 1. Verzeekerbaar belang	171
Afdeling 2. Indemnitaair beginsel	172
Afdeling 3. Indeplaatsstelling (subrogatie)	172
§ 1. Wettelijke regeling	175
§ 2. Tegenwerpelijke excepties	179
Afdeling 4. Oververzekering	180
§ 1. Oververzekering te kwader trouw	181

§ 2. Oververzekering te goeder trouw	182
Afdeling 5. Samenloop of pluraliteit van verzekeringen	183
§ 1. Begrip	183
§ 2. Welke verzekeraar aanspreken?	184
§ 3. Verdeling van de schadelast.	185
A. Bepaalbare verzekerbare waarde	185
B. Onbepaalbare verzekerbare waarde	186
C. <i>Quid</i> wanneer één of meer verzekeraars niet in staat zijn hun aandeel te betalen?	188
Afdeling 6. Onderverzekering	189
Afdeling 7. Overgang ingevolge overlijden	191
§ 1. Algemene regel	191
§ 2. Overeenkomsten <i>intuitu personae</i>	192
Afdeling 8. Reddingskosten	193
Hoofdstuk II.	
Regels eigen aan zaakverzekeringen	195
Afdeling 1. Waardebepaling.	195
Afdeling 2. Overdracht onder de levenden	198
§ 1. Onroerende goederen	198
§ 2. Roerende goederen	199
Afdeling 3. Zakelijke subrogatie ten voordele van hypothecaire en bevoorrechte schuldeisers	200
Afdeling 4. Voorrecht van de verzekeraar	202
Hoofdstuk III.	
Regels eigen aan aansprakelijkheidsverzekeringen	205
Afdeling 1. Gedekte schade en posterioriteitsdekking	206
§ 1. De algemene regel	206
§ 2. De uitzonderingsregeling.	207
§ 3. De ‘voorgevallen schade’ (<i>loss occurrence</i>)	209
§ 4. Het instellen van de aansprakelijkheidsvordering (<i>claims made</i>)	213
§ 5. Posterioriteitsdekking en verjaring	214
Afdeling 2. Leiding van het geschil.	216
Afdeling 3. Door de verzekeraar verschuldigde schadevergoeding.	223
§ 1. Betaling van de hoofdsom, interesten en (gerechts)kosten	223
§ 2. Vrij beschikkingsrecht over de schadevergoeding.	226
§ 3. Kwitantie ter afrekening	226
Afdeling 4. Eigen recht van de benadeelde (rechtstreekse vordering)	231
§ 1. Begrip	231
§ 2. Gevolgen ten aanzien van het voorrecht ingesteld door artikel 20, 9° Hyp.W.	234

Afdeling 5. Tegenwerpelijke excepties en verhaalsrecht (regresvordering)	
van de verzekeraar tegen de verzekeringnemer of de verzekerde	236
§ 1. Verplichte aansprakelijkheidsverzekeringen	237
§ 2. Niet verplichte aansprakelijkheidsverzekeringen	240
§ 3. Verhaalsrecht (regresvordering) van de verzekeraar	241
A. Contractueel recht	242
B. Kennisgevingsplicht	245
C. Beperkingen	250
D. Verjaring	250
E. Gezag van strafrechterlijk gewijsde	252
Afdeling 6. Tegenwerpelijkheid van het vonnis en tussenkomst in de	
rechtspleging	254
§ 1. Tegenwerpelijkheid van het vonnis	254
§ 2. Tussenkomst in de rechtspleging	255
Hoofdstuk IV.	
Regels eigen aan persoonsverzekeringen	259
Afdeling 1. Verzekeraar belang	260
Afdeling 2. Geen indeplaatsstelling	261
Afdeling 3. Samenloop van verzekeringen en vergoedingen	262
Afdeling 4. Medische informatie	262
§ 1. Mededelingsplicht, medische vragenlijst en arts	263
§ 2. Certificaat <i>post mortem</i>	266
§ 3. Medisch onderzoek en genetische gegevens	268
§ 4. Met het internet verbonden apparaten	270
Afdeling 5. Ziekteverzekeringsovereenkomsten	271
§ 1. Andere dan beroepsgebonden ziekteverzekeringsovereenkomsten	271
A. Levenslange dekking	271
B. Wijziging premie- en dekkingsvoorwaarden	273
C. Onbetwistbaarheid	274
D. Chronisch zieken en personen met een handicap	275
E. Ziektekostenverzekering (hospitalisatie) die hoog niveau van bescherming aanbiedt	276
§ 2. Beroepsgebonden ziekteverzekeringsovereenkomsten	277
A. Recht op individuele voortzetting	278
B. Informatieplicht	279
C. Individueel voortgezette verzekeringsovereenkomst	281
<i>Algemene bibliografie</i>	285
<i>Trefwoordenregister</i>	289